

Nom: PSICOLOGIA DEL DESENVOLUPAMENT
Codi: 250005
Ensenyament: Educador Social
Curs acadèmic: 2007-2008
Tipus d'assignatura: obligatòria
Impartició: Primer semestre
Grups: M1 i T1
Total credits: 9   Crèdits teòrics: 6   Crèdits pràctics: 3
Llengua: Castellà
Departament: Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Professorat: Feliciano Villar (M1) i José Mª Álvarez (T1)

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

- Adquirir coneixement i comprensió dels fets i conceptes relacionats amb el contingut de l'assignatura.
- Capacitat per examinar, analitzar i avaluar críticament la literatura rellevant relacionada amb els continguts corresponents a l'assignatura
- Ús dels conceptes bàsics de l'assignatura amb suficient precisió com per poder discutir sobre els temes que requereixen aquests conceptes.
- Reflexionar sobre l'aplicabilitat dels continguts evolutius estudiats a situacions d'optimització del desenvolupament.
- Potenciar una visió integrada dels processos de canvi al llarg del cicle vital

BLOCS TEMÀTICS O CONTINGUTS

PRIMERA PART. CONCEPTES, TEORIES I MÈTODES

TEMA 1. El procés de canvi evolutiu: les cruïlles del desenvolupament

- Allò innat enfront allò adquirit
- Canvis qualitius enfront canvis quantitius
- Individu enfront cultura
- Universalitat enfront diferencialitat
- Infància enfront cicle vital

TEMA 2. Psicologia del desenvolupament: teories i mètodes

- La teoria del processament de la informació
- La teoria constructivista de Piaget
- Les teories socioculturals i contextuals
- Els mètodes d'estudi científic del desenvolupament
La observació sistemàtica
Els qüestionaris i escales
Els experiments

SEGONA PART: CANVIS EN LA INFÀNCIA

TEMA 4. Desenvolupament psicomotor y cognitiu

TEMA 5. Desenvolupament de la comunicació y el llenguatge

TEMA 6. Desenvolupament afectiu social y de la personalitat

SEGONA PART: CANVIS EN L'ADOLESCÈNCIA

TEMA 7. Desenvolupament cognitiu, del coneixement social i moral

TEMA 8. Desenvolupament afectiu social i de la personalitat

TERCERA PART: CANVIS EN L'EDAT ADULTA I ENVELLIMENT

TEMA 9. Canvis físics y fisiològics

TEMA 10. Desenvolupament cognitiu

TEMA 11. Desenvolupament afectiu social i de la personalitat

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA

Els professors impartiran la **part teòrica** de l'assignatura seguint algun dels procediments següents:

- Presentació i explicació detallada del tema.
- Presentació del tema i orientació per que l'estudiant pugui aprofundir mitjançant lectures.
- Descripció i il·lustració de temes fonamentals amb material audiovisual
- Discussions en grup de temes monogràfics en el marc de la classe en sessions coordinades pel professor.

La **part pràctica** implicarà:

- Assistir a classes presencials on s'explicaran els conceptes i indicacions necessàries per fer la pràctica.
- Anàlisi d'una història de vida. Implicarà entrevistar a una persona de 70 anys o més, transcriure l'entrevista i analitzar-la fent servir els conceptes de l'assignatura. Aquesta activitat serà individual.

AVALUACIÓ ACREDITATIVA DELS APRENTATGES

Criteris d'avaluació i qualificació

L'avaluació continuada es considerada l'avaluació per defecte. Si s'opta per aquesta forma d'avaluació, l'alumne renuncia a una avaluació única final.

L'avaluació continuada implicarà:

- la realització dels cinc activitats al llarg del curs. Aquestes activitats poden implicar la discussió i reflexió de documents i textos, la cerca y anàlisi de material bibliogràfic o el comentari de documents audiovisuals presentats a classe. Cada activitat disposarà d'una data màxima de lliurament. La no presentació de la activitat o la presentació fora dels termes establerts implicarà l'absència de nota. Aquestes activitats podran portar-se a terme individualment, en parella o grup, a criteri del professor. Cadascuna de les cinc activitats es qualificarà de 0 a 0,5 punts.
- Presentar-se a un examen final on s'avaluaran continguts comentats a classe però no treballats a les activitats. Aquest examen constarà de entre 5 i 8 definicions i/o preguntes curtes. Aquest examen es qualificarà de 0 a 5 punts

- Lliurar l'informe corresponent als crèdits pràctics de l'assignatura (es puntuarà amb una nota màxima de 2,5 punts)

Acolliment a avaluació única

Els alumnes que optin per l'avaluació única hauran de fer la sol·licitud corresponent al professor abans del dia 5 d'octubre de 2007. Un cop sol·licitada, ja no es podrà canviar de modalitat d'avaluació.

L'avaluació única implicarà:

- Presentar-se a un examen que constarà de dos parts: una part tipus test i una altra part oberta. Les preguntes sortiran de continguts inclosos al llibre:

Feldman, R.S. (2007). Desarrollo psicológico a través de la vida. México: Pearson Prentice-Hall.

L'examen es puntuarà amb una nota màxima de 7,5 punts.

- Lliurar l'informe corresponent als crèdits pràctics de l'assignatura (es puntuarà amb una nota màxima de 2,5 punts)

FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

Fons de lectura obligatòria (únicament opció d'avaluació única):

Feldman, R.S. (2007). Desarrollo psicológico a través de la vida. México: Pearson Prentice-Hall.

El professor/a determinarà quina part del llibre serà susceptible de ser avaluada a l'examen únic.

Fons de lectura per les pràctiques:

Villar, F. y Triadó, C. (2006). El estudio del ciclo vital a partir de historias de vida: una propuesta práctica. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona.

Fons generals

Belsky, J. (2001). *Psicología del envejecimiento*. Madrid: Paraninfo.

Aquest llibre és un compendi i excel·lent resum (sense renunciar al tractament amb rigor científic, però) dels temes clàssics d'estudi en la psicologia de l'envelliment. Amb un enfocament evolutiu, destaca els canvis que es produeixen en la segona meitat de la vida a diferents dominis (psicobiològic, cognitiu, afectiu, social, etc.), tot incloent-hi una última part centrada en la psicopatologia més associada a la última part de la vida i a com es pot concebre la mort des d'un punt de vista psicològic.

Cataldo, C.Z. (1991) *Aprendiendo a ser padres. Conceptos y contenidos para el diseño de programas de formación de padres*. Ed. Visor. Madrid.

Aquest és un llibre dirigit a professionals de l'educació que volen ajudar a les famílies en la seva tasca socialitzadora. Tracta de forma senzilla, però amb rigor, la educació en el marc de la família. Tot i que el llibre es divideix en dues parts, la primera centrada en el procés de formació dels pares i la segona en els continguts dels programes de formació de pares, podem trobar-hi tres tipus diferents de continguts:

- Les relacions dintre de la família i les de la família amb el seu entorn social.
- Els programes de formació de pares: models i propostes.
- Temes concrets d'educació en el marc familiar (el comportament, el joc, les emocions, etc.)

Cyrulnik, B. (2002) *La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida*. Ed. Gedisa. Barcelona.

Boris Cyrulnik exposa en aquest llibre el concepte de resiliència i, a través de moltes històries reals, va desgranant els factors personals i socials que ajuden a fer possible que, alguns infants i joves, malgrat créixer en situacions molt adverses, trobin un camí per desenvolupar-se de forma equilibrada.

Fernández-Ballesteros (Ed.) (2000). *Gerontologia Social*. Madrid: Pirámide.

Rocío Fernández-Ballesteros reuneix en aquest volum a alguns dels especialistes més reconeguts en l'àmbit de l'envelliment al nostre país. L'abordatge del envelliment es fa des d'un punt de vista ampli i multidisciplinar, tot incloent capítols que tracten l'envelliment des de la Psicologia, sinó també des d'altres ciències, com ara la Biologia, la Demografia, la Sociologia, el Dret, la Medicina i la Infermeria, etc. El resultat és una obra complexa, però que permet integrar perspectives que es complementen i ajuden a tenir una visió més ampla del fenomen de l'envelliment.

Harris, P.L. (1992) *Los niños y las emociones*. Alianza Editorial. Barcelona.

Aquest llibre tracta de com els infants desenvolupen la capacitat de comprendre i regular les emocions, des de les reaccions dels bebès a les emocions dels altres fins a l'edat de 4 o 5 anys en que aquestes capacitats no depenen tan sols de les circumstàncies externes sinó també dels estats mentals: el que els altres pensen, esperen i desitgen. Es a dir des de que els infants desenvolupen una "teoria de la ment" que els permet interactuar amb els altres d'una forma més ajustada a la realitat humana. A més d'explicar el desenvolupament normatiu, també dedica un capítol als problemes que, en aquesta àrea del desenvolupament, tenen els infants autistes.

Kimmer, D. y Weiner, I. (1995): *la adolescencia: una transición del desarrollo*. Madrid: Ariel.

Els autors analitzen amb força detall alguns dels aspectes més rellevats de l'adolescència en tant etapa evolutiva, des de una perspectiva que la considera un període de transició de la infància a la adultesa. El text repassa les principals teories que han intentat explicar aquesta etapa, per després descriure exhaustivament les principals tendències de canvi en diferents àrees que caracteritzen l'adolescència. Aquesta àmbit es presenten de forma integrada en contextos com ara la família, els companys o la comunitat, adoptant una perspectiva ecològica i del desenvolupament.

López, F., Etxebarria, I., Fuentes, M.J. i Ortiz, M.J. (coords) (2000) *Desarrollo afectivo y social*. Ed. Pirámide. Madrid.

Aquest manual, coordinat per quatre professors universitaris experts en el tema, recull, en la primera part, les fites evolutives i les teories que expliquen el desenvolupament en aquesta àrea al llarg de tot el cicle vital, en la segona part analitza el paper dels agents de socialització: família, escola, mitjans de comunicació i cultura en general; la tercera part exposa i proposa elements per la intervenció, prevenció i promoció del desenvolupament social i afectiu.

Rodrigo, M.J. (editora) (1994) *Contexto y desarrollo social*. Ed. Síntesis. Madrid.

En aquest llibre ofereix una visió ampla i detallada de totes les àrees del desenvolupament social i dels contextos en que es dona. Dedicava una part del llibre al desenvolupament de la cognició social. Com a aspecte interessant, remarquem l'amplia informació que conté d'investigacions sobre el tema, moltes realitzades a Espanya, cosa que ens permet comprendre la realitat d'alguns aspectes del desenvolupament social i dels contextos en que es dona concretant en les característiques i peculiaritats de la nostra cultura.

Schaffer, H.R. (1994) *Decisiones sobre la infancia. Preguntas y respuestas que ofrece la investigación psicológica*. Ed. Visor. Madrid.

Rudolph Schaffer planteja en aquest llibre 13 preguntes, la majoria de les quals s'han fet en algun moment tots els professionals de l'educació. Com a exemple d'algunes d'elles "Necessiten els nens una figura parental de cada sexe?" ; "Els problemes infantils continuen en edats posteriors?". Partint d'aquestes preguntes ens exposa una visió detallada de les investigacions que aporten dades empíriques sobre el tema, per passar a continuació a analitzar quines respostes podem donar basant-nos en les dades que tenim.

Triadó, C.; Martínez, G. i Villar, F. (2000). *Psicología del desarrollo: adolescencia, maduresa i senectud*. Barcelona: Edicions UB.

Aquest llibre pretén ser un resum dels coneixements dels que disposem des de la Psicologia en torn al desenvolupament més enllà de la infància. Amb una perspectiva del cicle vital, el llibre divideix aquest gran període en dos parts (adolescència d'una banda, edat adulta i vellesa d'altra), i repassa els diferents àmbits de desenvolupament (cognitiu, personalitat-afectiu i psicosocial) en cadascú d'ells.